

РЕШЕНИЕ

№ 9135

гр. София, 31.05.2023 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

СОФИЙСКИ РАЙОНЕН СЪД, 88 СЪСТАВ, в публично заседание на девети май през две хиляди двадесет и трета година в следния състав:

Председател: КИРИЛ СТ. ПЕТРОВ

при участието на секретаря Б.А П. КУБАДИНОВА
като разгледа докладваното от КИРИЛ СТ. ПЕТРОВ Гражданско дело № 20221110152899 по описа за 2022 година

Производството по делото е образувано по искова молба, подадена от Б. Д. Ж., Л. И. И., С. И. Н., М. Е. К., Т. П. И., В. Й. П. и С. В. П. /в качеството му на наследник на И. В.а П.а, ЕГН *****/ против ****, ***** и *****, с която се иска ответниците да бъдат осъдени да заплатят в условията на солидарна отговорност **/съгласно уточнителна молба с вх. № от 01.11.2022 г./** на всеки един от ищите сумата от по 10 000 лв. – представляваща обезщетение за неимуществени вреди от нарушаване на правото на ищите на разглеждане и решаване на делото в разумен срок по смисъла на чл. 6, § 1 от КЗПЧОС, в резултат от продължилото седем години и един месец съдебно производство по гр. д. № 14780/2012 г. по описа на СГС, I ГО, I състав, ведно със законната лихва върху главницата от 29.07.2020 г. до окончателното изплащане на задължението.

Ищите твърдят, че на 02.11.2012 г. предявили пред СГС иск с правно основание чл. 124 ГПК във вр. с чл. 2, ал. 2 от ЗВСОНИ срещу ****, [фирма] и Държавата, като било образувано гр. д. № 14780/2012 г., по описа на СГС, I ГО, I състав, по което на 22.11.2017 г. било постановено решение, с което съдът отхвърлил предявения от ищите иск. Посочват, че в резултат от подадената въззивна жалба срещу първоинстанционното решение от 28.12.2017 г. било образувано в. гр. д. № 2218/2018 г. по описа на *****, което приключило с решение от 06.11.2018 г., обжалвано от ищите с депозиране на касационна жалба на 27.12.2018 г., по която било образувано гр. д. № 1660/2019 г. по описа на ВКС, приключило с определение, постановено на 02.12.2019 г., с което решението на въззивната инстанция не било допуснато до касационно обжалване. Считат, че предвид продължителността на производството по гр. д. № 14780/2012 г., по описа на СГС, I ГО, I състав от датата на предявяване на исковата молба – 02.11.2012 г., до влизане в сила на постановеното по него съдебно решение – 02.12.2019 г. или за период от общо седем години и един месец, от страна на ответниците е допуснато нарушение на правото на разглеждане и решаване на делото в разумен срок, поради което депозирали в ИВСС заявления за констатиране на същото на 02.06.2020 г. Административното производство приключило с констатация за липса на извършено нарушение от ответниците, която според ищите имала бланкетен характер и установените в административното производство факти не били в съответствие с

правните изводи на ИВСС. Твърдят, че са претърпели неимуществени вреди в резултат от прекомерната продължителност на процесното съдебно производство, изразяващи се в причинен стрес, фрустрация, емоционален срив, непрекъснато безпокойство и тревожност, изпитвали чувство на неяснота и несигурност в поведението на съдилищата, на произвол, злепоставяне и безпомощност срещу неразумната продължителност на делото и факта, че не могат да повлияят на неадекватните действия на съда, което от своя страна довело до пораждање на чувство за безсилие и онеправданост, както и до срив на доверието им в националните институции. Молят исковете да се уважат. Претендират разноски.

В законоустановения срок по чл. 131 ГПК е ангажиран отговор от страна на ответника ****. Излага становище за недопустимост на предявения от С. В. П. иск, в качеството му на наследник на починалата преди подаване на исквата молба И. П.а, поради липса на процесуална легитимация. Счита предявените с исквата молба претенции за неоснователни. Твърди, че ищците не са претърпели твърдените неимуществени вреди. Поддържа, че при разглеждане на процесното гр. д. № 14780/2012 г. по описа на СГС, I ГО, I състав, ответникът е действал ритмично и е извършвал надлежно дължимите процесуални действия, проявявал е старание да предостави на страните справедлив процес и въпреки фактическата и правна сложност на спора и поведението на ищците, които постоянно правели нови искания и изпращали различни становища и уточнения, е целял производството да се движи в рамките на разумни срокове. Сочи, че **** е сред най-натоварените съдилища в страната, което според посочената в отговора на исквата молба практика на ЕСПЧ можело да се приеме за извинителен критерий, доколкото държавата е предприела мерки за преодоляване на проблемите с натовареността на съдилищата, евентуално като основание за намаляване на размера на търсеното обезщетение. Твърди, че ищците са допринесли за забавянето на делото със собственото си процесуално поведение. Посочва, че изискването за разглеждане и решаване на делата в разумен срок не следва да измества останалите принципи на гражданския процес, а процесното производство се отличавало със значителна правна и фактическа сложност, било необходимо събирането на голям брой доказателства и изслушването на няколко експертизи. Заявява, че делото не било от категорията на делата, които са с т. нар. „висок залог“, с оглед което не било налице изискване по него да се извършват приоритетно действия от страна на съда. Сочи, че дори да се приеме, че е налице забавяне на делото пред СГС, то същото е било компенсирано от въззивната и касационната инстанция, евентуално, ако се установи, че делото е протекло в разумен срок пред СГС, той не следва да носи отговорност за поведението на горестоящите съдилища. Оспорва наличието на пряка причинно-следствена връзка между забавянето на делото и настъпването на вреди над обичайните. Моли за отхвърляне на исковете, евентуално за присъждане на ищците на обезщетение в минимален размер. Претендира разноски.

В законоустановения срок по чл. 131 ГПК е ангажиран отговор от страна на ответника ***** , с който оспорва предявените искове по основание и размер. Оспорва твърдението, че процесното съдебно производство не е разгледано в разумен срок, както и че делото не се отличава с фактическа и правна сложност. Оспорва и твърдението, че ищците са действали добросъвестно в производството, като твърди, че с процесуалното си поведение са ставали причина съдът да дава указания във връзка с изпълнение на процесуалните им задължения, с което допълнително са продължили времето за разглеждане на делото. Поддържа, че във времето за разглеждане на процесния правен спор не следва да се включват периодите на т.нар. съдебни ваканции от 15.07. до 01.09. за всяка календарна година. Оспорва настъпването на твърдените неимуществени вреди. Посочва, че доколкото ищците не са упражнили предоставените им от закона възможности за ускоряване на производството, то поведението им е индиция, че не са считали, че делото се разглежда в нера разумен срок. Оспорва продължителността на делото да е довело до настъпване на описаните в исквата молба вреди. Оспорва претенциите и по размер като

счита, че обезщетението не следва да бъде източник на неоснователно обогатяване. Моли за отхвърляне на исквете, а в условията на евентуалност – за присъждане на обезщетение в по-малък размер предвид твърдения принос на ищците за забавата. Претендира разноски.

В законоустановения срок по чл. 131 ГПК е ангажиран отговор от страна на ответника *****. Излага становище за недопустимост на предявения от страна на С. В. П. иск, поради липса на процесуална легитимация за това. Оспорва предявените иски като неоснователни. Твърди, че доводите на ищците за допуснато нарушение на разумния срок за разглеждане на делото са бланкетни, като в исквата молба не са посочени причините, които са довели до забавянето. Посочва, че предвид предмета на делото – установителен иск за собственост с правна квалификация чл. 124, ал. 1 ГПК вр. с чл. 2, ал. 2 ЗВСОНИ, и факта, че по делото са били конституирани общо 18 ищци и трима ответници, производството се отличава с изключителна фактическа и правна сложност. Поддържа, че процесуалното поведение на ищците има значителен принос към продължителността на производството, а характера на производството и настъпилата в хода му смърт на единия от ищците е наложило извършването на редица процесуални действия от съда, свързани със събирането на множество доказателства и конституиране на нови три лица – наследници на починалия първоначален ищец. Твърди, че след приключването на съдебното дирене и даване на хода по същество, с обявяването на делото за решаване, всяка една от трите съдебни инстанции се е съобразила с инструктивните срокове по ГПК. Счита, че при разглеждането на производството пред отделните инстанции последните са сторили нужното, с оглед защитата на интересите на страните и правилното разглеждане и решаване на делото. Допълва, че ищците не са се възползвали от предоставените им от закона правни възможности за ускоряване на производството. Твърди, че протеклото пред него касационно производство е приключило в рамките на разумния срок. Поддържа, че не се установява наличието на неимуществени вреди. С оглед изложеното, моли за отхвърляне на предявените иски. Претендира разноски.

**** в открито съдебно заседание изразява становище за недоказаност на предявените иски.

Софийски районен съд, като прецени събраните по делото доказателства и доводи на страните съгласно чл. 235, ал. 2 ГПК, намира за установено следното:

От фактическа страна съдът намира следното:

От приетите по делото и неоспорени от страните писмени доказателства се установява, че производството по гр. д. № 14780/2012 г., по описа на СГС, I-1 състав е образувано на 05.11.2012 г. в резултат от депозираната в същия съд искова молба с вх. № от 02.11.2012 г. от страна на Т. П. И., С. Д. Д., Л. Р. Ф., Б. Д. Ж., Ж. Д. Ж., В. Й. П., И. В. а П. а, М. Е. К., Л. Г. И., С. С. П., М. А. П., А. А. П., П. А. ов П., А. Б. А., Г. К. З., Л. И. И. и С. И. Н. – общо 17 лица на страната на ищеца, срещу ответниците ****, [фирма], ЕИК *** и Държавата. С исквата молба са предявени обективно кумулативно и субективно съединени установителни иски, с които е отправено искане до съда за признаване за установено спрямо ответниците, че ищците са титуляри на правото на собственост по отношение на реални части от два недвижими имота, възстановени им на основание чл. 2, ал. 2 ЗВСОНИ.

С разпореждане на съда от 06.11.2012 г. на ищците са дадени указания за представяне в 10-дневен срок от получаване на съобщението на данъчна оценка за процесните недвижими имоти, във връзка с което по делото е постъпила молба с вх. № от 12.12.2012 г. от страната за издаване на съдебно удостоверение и продължаване на срока за изпълнение на указанията с един месец, като молбата е уважена видно от разпореждане на съда от 17.12.2012 г. Исковата молба е оставена повторно без движение с указания за представяне на доказателства за внесена държавна такса с разпореждане от 23.01.2013 г., като на 08.03.2013 г. по делото е постъпила молба от ищцата Т. П. И. за освобождаване от

задължението за внасяне на припадащата ѝ се част от дължимата държавна такса. С разпореждане от 11.03.2013 г. съдът е освободил ищцата Т. И. от внасяне на припадащата ѝ се част от сумата за държавна такса. Указанията на съда във връзка с държавната такса по делото са изпълнени от останалите неосвободени от това задължение ищци, за което са били представени доказателства, приложени към молба с вх. № от 18.03.2013 г. На 20.03.2013 г. исковата молба е оставена без движение, като на ишците са дадени указания за вписването ѝ ведно с уточнителна молба с вх. № 31994 от 18.03.2013 г., с която се внася промяна в исковата молба, като вместо първоначално предявените установителни искове за право на собственост, ишците предявяват осъдителни искове с правно основание чл. 108 ЗС. Видно от нарочното отбелязване върху исковата молба, последната е била вписана на 10.04.2013 г., след което на 15.05.2013 г. съдът е разпоредил на ответниците да се изпратят преписи от исковата молба, уточнителната молба и приложенията към исковата молба за подаване на отговор в срок. Най-късният срок за отговор на исковата молба е изтекъл на 04.07.2013 г. вкл.

С разпореждане от 31.07.2013 г. съдът е указал на ишците да отстранят допуснатите от тяхна страна противоречия във връзка с обстоятелството от кого твърдят да се държат процесните имоти. В изпълнение на дадените указания ишците са депозирали молба с вх. № от 08.11.2013 г., в която заявяват, че оттеглят молбата си от 18.03.2013 г., с която уточняват характера на исковите претенции като осъдителни искове с правно основание чл. 108 ЗС. На 12.12.2013 г. съдът указва на ишците с писмена молба с препис за ответниците да уточнят квотите на всеки един ищец в твърдяната съсобственост.

На 06.12.2013 г. по делото е постъпила молба от Т. П. И., с която уведомява съда, че ищцата Л. Г. И. е починала като е оставила трима наследници – съпруг М. Д. И., дъщеря Е. М. П. и син Г. М. Д.. На 10.12.2013 г. съдът е постановил определение, с което са конституирани в производството на основание чл. 227 ГПК посочените трима наследници на мястото на първоначалната ищца Л. Г. И.. Указанията на съда за уточняване на квотите в съсобствеността, притежавани от всеки един ищец са изпълнени с молба от 16.12.2013 г., от която не са представени преписи за връчване на ответниците, поради което съдът е указал на ишците в разпореждане от 17.12.2013 г. да представят такива в седемдневен срок от получаване на съобщението.

С определение от 07.01.2014 г. съдът се е произнесъл по доказателствените искания на страните – допуснал е представените писмени доказателства, **съдебно-техническа експертиза** със задачи, посочени в исковата молба, при депозит, вносим от ишците, допуска до разпит един свидетел при режим на довеждане на ишците, изисква преписката по решение № 2177/386 от 10.12.1996 г. на ОСЗГ ***, както и насрочва делото за разглеждане в открито съдебно заседание на 20.05.2014 г. Ишците са представили доказателства за внесен депозит за назначаване на вещо лице с молба от 03.02.2014 г.

Видно от молба от 20.05.2014 г. ишците са отправили искане за назначаване на допълнителна СТЕ. В проволото се на 20.05.2014 г. открито съдебно заседание е даден ход на делото, същото е докладвано, изслушана е изготвената СТЕ, допусната е исканата **допълнителна СТЕ**, определен е депозит, вносим от ишците в седемдневен срок от заседанието, разпитан е допуснатият на ишците свидетел, като делото е отложено и насрочено за 02.12.2014 г.

В откритото съдебно заседание от 02.12.2014 г. е изслушана изготвената допълнителна съдебно-техническа експертиза, като заключението по последната е прието от съда, във връзка с направените от страните доказателствени искания съдът им е предоставил 20-дневен срок за уточнение на същите, както и е отложил делото за 12.05.2015 г. С определение от 10.02.2015 г. е допусната **втора допълнителна съдебно-техническа експертиза** със задачи, посочени както от ишците, така и от ответниците.

От приложеното по делото разпореждане от 18.02.2015 г. се установява, че съдът е

пренасрочил откритото съдебно заседание за 12.05.2015 г. за по-ранна дата – 05.05.2015 г. В провело се на 05.05.2015 г. открито съдебно заседание е **допусната** поискана от ответника **ССЧЕ** и делото е отложено за следваща дата – 17.11.2015 г. В откритото съдебно заседание от 17.11.2015 г. са приети заключенията по изготвената втора допълнителна съдебно-техническа експертиза и съдебно-счетоводната експертиза, **допусната е повторна съдебно-техническа експертиза** по искане на ответниците, делото е отложено и насрочено за 19.04.2016 г.

В провело се на 19.04.2016 г. е прието заключението на вещото лице по повторната съдебно-техническа експертиза, както и представените писмени доказателства, а делото е отложено и насрочено за 18.10.2016 г. като е дадена възможност на страните за становище по представени писмени доказателства, както и възможност за формулиране на допълнителни задачи към СТЕ. На 18.10.2016 г. в провело се открито съдебно заседание са приети представени от ответната страна писмени доказателства, **допусната е повторна съдебно-техническа експертиза** по искане на страните с оглед пълното изясняване на спора от фактическа страна и разглеждането на делото е отложено за 21.03.2017 г. На 09.03.2017 г. по делото е постъпила молба от назначеното за изготвяне на допуснатата в съдебното заседание от 18.10.2016 г. допълнителна съдебно-техническа експертиза вещо лице, което посочва, че не е компетентно да изготви същата, предвид което с разпореждане от 13.03.2017 г. съдът е постановил замяна на вещото лице с друго, от което е постъпила молба с вх. № от 15.03.2017 г. за отлагане на делото предвид невъзможността за изготвяне на експертизата в краткия оставащ срок до насроченото за 21.03.2017 г. о. с. з. В провело се съдебно заседание на 21.03.2017 г. делото е отложено за 17.10.2017 г. с оглед липсата на изготвена в срок експертиза.

В откритото съдебно заседание от 17.10.2017 г. е прието заключението по допуснатата допълнителна съдебно-техническа експертиза, даден е ход по същество, определен е 10-дневен срок на ищеца, съответно 20-дневен срок на ответника за представяне на писмени бележки и делото е обявено за решаване. Съдът се е произнесъл с решение по съществото на спора на 22.11.2017 г., с което е отхвърлил предявените от страна на ищите искове.

Срещу постановеното решение на първоинстанционния съд е постъпила въззивна жалба от страна на ищите с вх. № от 28.12.2017 г., която е оставена без движение с разпореждане на съда от 02.01.2018 г. с указания за представяне на доказателства за внесена държавна такса. Предвид надлежното изпълнение на указанията на съда от страната от 01.02.2018 г., на 02.02.2018 г. съдът е разпоредил да бъдат изпратени преписи от въззивната жалба на ответниците за отговор. След изтичане на срока за отговор на въззивната жалба, делото е изпратено на ***** на 19.03.2018 г. по компетентност. С разпореждане от 21.03.2018 г. делото е върнато на ***** с указания да се укаже на жалбоподателите да ангажират доказателства за надлежно учредена представителна власт в полза на адв. Х. и адв. Ц. пред САС по отношение на част от жалбоподателите, както и за заплащане на държавна такса по сметка на САС в пълен размер, доколкото според въззивния съд същата е в по-голям размер от определения от първата инстанция. С разпореждане от 26.03.2018 г. СГС е разпоредил изпълнение на дадените от страна на САС указания. С молба от 25.04.2018 г. ищите посочват, че ищецът М. Д. И. е починал в хода на процеса на 07.02.2016 г., като е оставил за свои наследници по закон вече конституираните в производството лица Е. М. П. и Г. М. Д., представят пълномощно и доказателства за доведена държавна такса за възивно обжалване. На 30.04.2018 г. е образувано в. гр. д. № 2218/2018 г. по описа на САС, 14 състав.

С определение от 25.05.2018 г. въззивният съд е дал повторни указания на страните за представяне на доказателства за надлежно учредена представителна власт на процесуалните представители адв. Х. и адв. Ц. пред САС, разпоредил е издаването на исканото във

въззивната жалба съдебно удостоверение, допуснал е преразпит на разпитания пред първата инстанция свидетел Веле В. Донков и е насрочил делото за разглеждане в открито съдебно заседание на 23.10.2018 г. В с. з. на 23.10.2018 г. съдът е приел представено удостоверение от ДА „Архиви“, разпитал е допуснатия свидетел, даден е ход на делото по същество и същото е обявено за решаване, като е предоставен 10-дневен срок на страните за представяне на писмени бележки. Въззивният съд е постановил съдебното решение по делото на 06.11.2018 г., като е потвърдил първоинстанционното решение и е указал на страните възможността им да обжалват постановления краен акт в едномесечен срок пред ВКС.

От страна на въззивниците е депозирана касационна жалба, както и изложение по чл. 280 ГПК към касационната жалба на 27.12.2018 г., ведно с приложения. Жалбата е оставена без движение с разпореждане от 03.01.2019 г. с указания за представяне на доказателства за заплащане на държавна такса по сметка на ВКС, а с разпореждане от 21.01.2019 г. касационната жалба, изложението и приложенията към тях са изпратени за отговор на ответниците по касация. На 21.03.2019 г. касационната жалба, ведно с приложенията към нея и постъпилите отговори са изпратени на ВКС по компетентност, като книгата са постъпили във ВКС на 22.03.2019 г. На 26.03.2019 г. с разпореждане от същата дата ВКС е установил, че администриращият съд не е събрал изцяло дължимата държавна такса за касационното обжалване, с оглед което е дал указания на касаторите в тази насока и е върнал преписката на САС за изпълнение на указанията. На 28.03.2019 г. въззивният съд е разпоредил изпращането на съобщение до касаторите с указания за отстраняване на констатираната нередовност. На 25.04.2019 г. са изпълнени дадените указания, чрез внасянето на дължимата държавна такса по банкова сметка на ВКС. Делото е изпратено по компетентност на ВКС и на 18.04.2019 г. е разпоредено да се образува производство по реда на чл. 288 ГПК – гр. д. № 1660/2019 г. по описа на ВКС, I г. о. Закритото съдебно заседание по чл. 288 ГПК е проведено на 24.09.2019 г. С определение от 02.12.2019 г. не е допуснато касационно обжалване на решението № 2572/06.11.2018 г., постановено по в. гр. д. № 2218/2018 г. по описа на САС, 14 състав.

Установява се от представената от ИВСС преписка, че Б. Д. Ж., Л. И. И., С. И. Н., М. Е. К., Т. П. И., В. Й. П. и И. П.а са подали до Инспектората на Висшия съдебен съвет заявления с вх. № от 05.06.2020 г. и е образувано производство по глава IIIа ЗСВ.

За всяко едно от подадените заявления е съставен констативен протокол. Изводите на Инспектората към Висшия съдебен съвет са, че правото на жалбоподателите за разглеждане и решаване на делото в разумен срок не е нарушено. Въз основа на съответните констативни протоколи до всеки от заявителите е изпратено писмо от МП, с което се уведомяват, че продължителността на производството не надхвърля разумния срок, поради което заявленията следва да се отхвърлят на основание чл. 60е, ал. 1, т. 1 ЗСВ, а процедурата по Глава трета „а“ ЗСВ да се счита за изчерпана.

При така установената фактическа обстановка, съдът достига до следните правни изводи:

Предявени са субективно съединени иски с правно основание чл. 2б ЗОДОВ вр. с чл. 6, § 1 КЗПЧОС;

По възражението за недопустимост на производството:

В депозираните по делото в срок отговори на исковата молба оветниците **** и ***** релеват възражение за недопустимост на предявения от страна на ищеца С. В. П. иск, в качеството му на наследник на починалата преди подаването на исковата молба в съда И. П.а, поради липса на процесуална легитимация за това, доколкото същият не е бил страна

в твърдяното за забавено съдебно производство, както и в предхождащата настоящото гражданско дело административна процедура по реда на Глава Трета „а“ ЗСВ.

С определение на съда от 22.02.2023 г. като безспорно между страните и ненуждаещо се от доказване е отделено обстоятелството, че ищите Б. Д. Ж., Л. И. И., С. И. Н., М. Е. К., Т. П. И., В. Й. П., **както и наследодателят на ищеца С. В. П. - И. П.а**, са страни по гр. д. № 14780/2012 г., по описа на СГС, I ГО, I състав, приключило с влязло в сила решение на 02.12.2019 г.

От представената по делото в заверен препис административна преписка, образувана пред ИВСС, се установява, че лицето И. В.а П.а е депозирало чрез ИВСС до министъра на правосъдието заявление за констатиране на нарушаване правото на разглеждане и решаване на дело в разумен срок с вх. № 9111/05.06.2020 г., в качеството си на ищец по гр. д. № 14780/2012 г., по описа на СГС, I ГО, I състав, приключило с влязло в сила решение на 02.12.2019 г. По повод посоченото заявление е съставен констативен протокол с изх. № РС-20-163/29.07.2020 г. от специализираното звено на ИВСС, определено по реда на чл. 60в, ал. 3 ЗСВ, в което е изложено становище за подаване в рамките на законоустановения срок на заявлението от страна на И. В.а П.а и производството е продължило хода си по същество. Министерство на правосъдието е изпратило писмо до И. В.а П.а с изх. № 94-И-131/20 от 12.11.2020 г., за уведомяването ѝ за извършените по повод подаденото от нейна страна заявление действия, както и че с оглед установените в производството факти заявлението следва да бъде отхвърлено като неоснователно на основание чл. 60е, ал. 1, т. 1 ЗСВ, доколкото продължителността на производството не надхвърля разумния срок, като е указано, че с това административната процедура се счита за изчерпана. Между страните **не е налице спор относно обстоятелството**, че И. В.а П.а е починала след депозиране на заявлението пред ИВСС, с което е инициирала административната процедура по Глава Трета „а“ ЗСВ. **Не е спорно по делото и**, че ищецът С. В. П. е единствен наследник по закон на И. П.а, което се установява и от служебно изготвената от съда справка по Наредба № 14 от 18.11.2009 г.

Предвид характера на предявените в настоящото производство претенции, а именно такива за присъждане на обезщетение за претърпени от страна на ищите неимуществени вреди в резултат от накърняване на правото им на разглеждане и решаване на делото в разумен срок, съдът намира, че приложение намира хипотезата на чл. 6, ал. 1, предл. второ ЗОДОВ, според която разпоредба при смърт на увредения неговото право на обезщетение за неимуществени вреди се наследява само ако е било предявено пред съд от увредения. Съгласно чл. 8, ал. 1 ЗОДОВ обезщетение за вреди, причинени при условията на чл. 2б, ал. 1 от същия закон, каквото е основанието и за процесните претенции, може да се търси по ЗОДОВ, а не по общия ред. Според чл. 8, ал. 2 ЗОДОВ гражданите и юридическите лица могат да предявят иск по чл. 2б, ал. 1 ЗОДОВ по приключени производства само когато е изчерпана административната процедура за обезщетение за вреди по реда на Глава Трета „а“ ЗСВ, по която няма постигнато споразумение. От изложеното следва, че с измененията в ЗОДОВ, обн. в ДВ, бр. 98 от 2012 г. е създаден специален ред за претендиране на обезщетение за вреди от лица, чието право на решаване на делото в разумен срок е било нарушено, като този специален ред включва освен характерните за общия исков процес процесуални предпоставки за допустимост на производството, така и **допълнителна такава**, в случаите, в които се претендират вреди от вече приключили производства в неразумен срок, а именно предхождаща подаването на исковата молба **нарочна административна процедура** с правна уредба в Глава Трета „а“ ЗСВ. Изчерпването на процедурата по ЗСВ има характер на **абсолютна процесуална предпоставка** за допустимост на последващото съдебно производство, като е необходимо в рамките на същата да не е постигнато споразумение между лицата, претендиращи за тях да са произтекли вреди от поведението на органите на съдебната власт, за което отговорност носи държавата и административният орган, пред когото се развива административната

процедура – Инспекторат на Висшия съдебен съвет. С оглед по-късно създадената процедура по чл. 8, ал. 2 ЗОДОВ, съдът намира, че разпоредбата на чл. 6, ал. 1, предл. второ ЗОДОВ, която е приета още с първоначалната редакция на закона /обн. в ДВ, бр. 60/1988 г./, следва да се тълкува корективно при приложението ѝ във връзка с по-новите правни норми на чл. 26 и чл. 8, ал. 2 ЗОДОВ. От това следва, че в тази хипотеза е достатъчно увреденото лице да **подало приживе** заявлението за обезщетение по административен ред по Глава Трета „а“ ЗСВ, **за да бъде наследено след смъртта му** правото му на обезщетение и за неимуществени вреди.

Доколкото чл. 8, ал. 2 ЗОДОВ придава характер на абсолютна процесуална предпоставка за допустимост на иска по чл. 26 ЗОДОВ /при вече приключили съдебни производства/ на изчерпването на административната процедура по чл. 8, ал. 2 ЗОДОВ, то чрез подаването на заявлението пред административния орган приживе от страна на увреденото лице, същото е предприело единственото допустимо от закона правно средство за защита на правото си на това обезщетение за неимуществени вреди, тъй като липсва предвидена в закона възможност за директно предявяване пред съда на иска по чл. 26 ЗОДОВ. И. П.а е заявила воля за заплащане на обезщетение в размер на 10 000 лв. за неимуществени вреди от нарушение на правото на разглеждане и решаване на делото в разумен срок пред ИВСС – виж заявлението, в което изрично е посочен и размерът на претендираното обезщетение – л. 206-209. Същата е подала заявлението е срока по чл. 60а, ал. 4 ЗСВ, а административната процедура е абсолютна процесуална предпоставка за допустимост на иска по чл. 26 ЗОДОВ. Двете процедури при вече приключило съдебно производство, за което се твърди, че е проведено при нарушение правото на разглеждане и решаване на делото в разумен срок, следва да се разглеждат **като едно цяло** – без проведената административна процедура исковото производство е недопустимо. Ето защо, заявеното пред надлежния орган искане за обезщетение за неимуществени вреди в размер на 10 000 лв. и спазването на законоустановения ред, води до единствения извод, че правото на тази заявена парична претенция е наследимо. Противното би довело до невъзможност една започнала вече процедура, която е абсолютна предпоставка за допустимост на иска по чл. 26 ЗОДОВ, да бъде довършена и би представлявало отказ от правосъдие. Заявяването на едно вземане за обезщетение на неимуществени вреди в предварително производство, което е предпоставка за допустимост на последващ исков процес, има характер на заявяването на това вземане пред съд по смисъла на чл. 6, ал. 1 ЗОДОВ, поради което и от момента на заявяване това вземане става наследимо, като наследниците на заявителя са процесуалноправно легитимирани да упражняват правата на наследника-заявител не само в предварителното административно производство, но и в обусловеното исково такова. При това положение наследникът на увреденото лице е, както материалноправно, така и процесуалноправно легитимиран да предяви и да води иска по чл. 26 ЗОДОВ за обезщетението за неимуществени вреди – **изрично в този смисъл е решение № 48/06.04.2020 г. по гр. д. № 1610/2019 г., IV г. о. на ВКС.**

С оглед изложеното съдът намира възраженията на ответниците СГС и ВКС за частична недопустимост на производството по отношение на предявения от страна на ищеца С. В. П., в качеството му на наследник по закон на И. В.а П.а, за неоснователни, поради което предявените с исковата молба претенции следва да бъдат разгледани *по същество*.

По фактическия състав на претенцията:

Според разпоредбата на чл. 26, ал. 1 ЗОДОВ, държавата отговаря за вредите, причинени на граждани и юридически лица от нарушение на правото на разглеждане и решаване на делото в разумен срок съгласно чл. 6, § 1 Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи. Исковете по ал. 1 се разглеждат по реда на ГПК, като съдът взема предвид общата продължителност и предмета на производството, неговата фактическа и правна сложност, поведението на страните и на техните процесуални или законни

представители, поведението на останалите участници в процеса и на компетентните органи, както и други факти, които имат значение за правилното решаване на спора.

Нормата на чл. 26 ЗОДОВ урежда самостоятелна хипотеза на отговорност на държавата за вреди, причинени на граждани и на юридически лица от нарушение на правото на разглеждане и решаване на делото в разумен срок. Отговорността е деликтна. Критериите, въз основа на които съдът прави преценката си дали е допуснато нарушение по чл. 6, § 1 КЗПЧОС са посочени примерно в закона в чл. 26, ал. 2 ЗОДОВ, като са приложими стандартите, установени в практиката на ЕСПЧ. Първо се установява продължителността на релевантния период и след това се преценява дали този период е разумен. Разумността се оценява с оглед обстоятелствата по делото, като се търси баланс между интересите на лицето възможно най-бързо да получи решение и необходимостта от внимателно проучване и правилно провеждане на съдебното производство. При преценката си за разумността на релевантния период, съдът прилага три критерия: сложност на делото, поведение на страната и поведение на компетентните органи - *виж решение № 66/02.04.2015 г. по гр. д. № 5813/2014 г., III г. о. на ВКС и решение № 76/11.04.2016 г. по гр. д. № 5721/2015 г., III г. о. на ВКС.*

Единствено забавянията, които се дължат на съответните държавни органи, имащи качеството на процесуални субституенти на държавата, могат да обосноват заключението, че не е било спазено изискването за „разумен срок“. Съдилищата трябва да гарантират, че делото ще бъде разгледано в разумен срок така, както изисква това чл. 6, § 1 КЗПЧОС, дори и в правни системи, при които процесуалната инициатива е в ръцете единствено на страните.

От представените по делото доказателства не се установява действията на страните по твърдяното за забавено производство да са допринесли до такова забавяне. Действително страните са проявили активност в процесуалното си поведение като са отправили и не малко доказателствени искания, но последното не може да се приеме за поведение, представляващо злоупотреба с процесуални права, а и нито се твърди, нито се доказва поведението на страните да е с цел умишлено забавяне на делото.

Производството по гр. д. № 14780/2012 г. по описа на СГС, I ГО, I състав е образувано на 05.11.2012 г. по депозираната в съда на 02.11.2012 г. искова молба, като същото е приключило с влизане в сила на постановения по делото окончателен съдебен акт на 02.12.2019 г. или производството по делото е продължило общо седем години и един месец и е преминало през три съдебни инстанции – първоинстанционен съд, въззивно обжалване и касационна инстанция, като решението на въззивния съд не е допуснато да касационно обжалване с определение на ВКС от 02.12.2019 г. Без значение за правото на обезщетение от нарушение на правото на разглеждане и решаване на делото в разумен срок е крайният изход на спора.

Предявеният иск е с правно основание чл. 124, ал. 1 ГПК вр. с чл. 2, ал. 2 ЗВСОНИ и с него е отправено искане до съда за признаване съществуването в полза на ищците на право на собственост върху недвижими имоти спрямо ответниците, за които се твърди, че са възстановени на ищците по силата на закона с оглед разпоредбите на ЗВСОНИ. По делото участват множество лица на страната на ищеца – първоначално са общо 17, като в хода на производството настъпва смъртта на един от първоначалните ищци - Л. Г. И., което налага конституирането на нейно място на нейните наследници по закон, които са общо трима - М. Д. И., Е. М. П. и Г. М. Д.. В хода на процеса настъпва смъртта и на един от новоconstитуираните законни наследници – М. Д. И., което обстоятелство обаче не налага конституиране на допълнителни лица на страната на ищеца в производството, доколкото наследници по закон на М. И.в се явяват Е. П. и Г. Д.. Исковете на ищците са насочени срещу трима ответници. Специфични са фактите, които е следвало да бъдат установени по делото и които са обосновавали нуждата от събиране на доказателства за изясняване на

правния спор.

Множеството страни по гр. д. обуславят фактическа сложност на спора, а предъявените вещни искове на основание реституция несъмнено представляват претенции, които обикновено са характерни с правната си сложност. Правните усложнения на спора се установяват и от процесуалните действия на съда и страните, назначените множество експертизи за изясняване на спора от фактическа страна. В производството пред ***, приключило с постановяване на акт по съществото на спора на 22.11.2017 г., е събран значителен обем от писмени доказателства, като такива са били допускани освен като приложения към исковата молба и отговорите на исковата молба, така и в почти всяко открито съдебно заседание. По делото е проведен разпит на един свидетел на ищците, допуснати, изготвени, изслушани и приети са общо шест експертизи – една съдебно-счетоводна, една съдебно-техническа, две допълнителни съдебно-технически и две повторни съдебно-технически експертизи. Проведени са общо осем открити съдебни заседания, както следва – на 20.02.2014 г., на 02.12.2014 г., на 05.05.2015 г., на 17.11.2015 г., на 19.04.2016 г., на 18.10.2016 г., на 21.03.2017 г. и на 17.10.2017 г., като в о.с.з. от 21.03.2017 г. делото е отложено за следваща дата – 17.10.2017 г., предвид постъпилата на 09.03.2017 г. молба от назначеното за изготвяне на повторна съдебно-техническа експертиза вещо лице, което е наложило замяна на същото с акт на съда от 13.03.2017 г., както и невъзможността на новоназначеното вещо лице с оглед на краткия период от време до следващото открито заседание за изготвяне и депозиране на заключение в срок. Исковата молба е оставяна без движение общо шест пъти преди съдът да се произнесе с определение за насрочване на делото от 07.01.2014 г. Съдът се е произнесъл с решение на 22.11.2017 г. – един месец и пет дни след обявяване на делото за решаване.

Производството пред СГС е продължило в период повече от 5 години, като вещния характер на спора и правните и фактически усложнения, установено в производството, не са от характер, да доведат до приемането на този срок за разумен. Основните забавяния пред първата инстанция, при отчитане на фактическата и правната сложност на отнесения пред СГС правен спор, се дължат на дългите периоди от време, през които са насрочвани едно от друго отделните открити съдебни заседания – от четири месеца и тринадесет дни до шест месеца и двадесет и осем дни, както следва: първото открито съдебно заседание е насрочено 4 месеца и 13 дни след датата на определението за насрочване, второто открито съдебно заседание е насрочено 6 месеца и 12 дни след първото, третото открито съдебно заседание е проведено 5 месеца след второто, четвъртото открито съдебно заседание е проведено 6 месеца и 12 дни след третото, петото открито съдебно заседание е проведено 5 месеца и 2 дни след четвъртото, шестото открито съдебно заседание е проведено 6 месеца след петото, седмото открито съдебно заседание е проведено 5 месеца и 3 дни след шестото и осмото е проведено 6 месеца и 28 дни след седмото. Провеждането на осем открити съдебни заседания по едно производство през среден период на провеждане на откритите съдебни заседания от 5 месеца нарушава правото на разглеждане на делото в разумен срок.

Забавяне е налице и предвид несвоевременното уведомяване на съда от назначеното за изготвяне на повторна съдебно-техническа експертиза вещо лице за невъзможността му да изготви същата поради липсата на необходимите за това специални знания в необходимата техническа сфера, което е наложило замяна на същото с акт на съда от 13.03.2017 г., и в крайна сметка е довело и до отлагане на делото за разглеждане в открито съдебно заседание след почти седем месеца, което също поражда отговорност за неоснователно забавяне на делото. Държавата не отговаря за забавянията, дължащи се на поведението на претендиращата обезщетение страна, но тя отговаря за всички останали забавяния, в т. ч. за тези вследствие поведението на вещите лица и насрещната страна по делото, защото е длъжна да установи правила, както и спазването им, за да бъдат осуетявани последиците от недобросъвестно упражняване на права и недобросъвестно изпълняване на задължения – виж *решение № 30 от 07.05.2019 г. по гр. д. № 2125/2018 г., III г.о. на ВКС*,

както практиката на ЕСПЧ *Sürmeli v. Germany*, 2006, § 129, *Versini v. France*, 2001, § 29.

Високата натовареност на **** не изключва отговорността на държавата за допуснатите забавяния. Това е така, доколкото съдилищата носят отговорност за вреди по исковете по чл. 26 ЗОДОВ като процесуални субституенти на държавата, която следва да вземе навременни и ефикасни мерки за справяне с този проблем и да организира съдебната система по начин, който да може да осигури разглеждането на всяко дело в разумен срок. Ако такива мерки не са взети или са неефективни, държавата, респ. – процесуалните й субституенти не могат да бъдат освободени от отговорност при надхвърляне на разумния срок - *решение № 48/06.04.2020 г. по гр. д. № 1610/2019 г., на IV г. о. на ВКС*.

Макар и очевидно забавянето разглеждането на производството да е в основната си част пред СГС, то съдът намира, че не може да се приеме, че не е налице съпричиняване на вредоносния резултат от страна на САС и ВКС.

На първо място, съобразявайки общата продължителност на делото от седем години и един месец, както и търсения баланс между интересите на ишците възможно най-бързо да бъде прекратена правната несигурност, обусловена от наличието на съдебен спор и необходимостта от пълно изясняване на фактическата обстановка и внимателното проучване на фактите и доказателствата, съдът намира, че продължителността на разглеждане и решаване на делото е прекомерна, поради което държавата, чиито процесуални субституенти се явяват ответниците ****, ***** и *****, не е обезпечила в достатъчна степен приключването на гр. д. № 14780/2012 г., по описа на СГС, I ГО, I състав в разумен срок. При преценка дали е налице фактическия състав на чл. 26 ЗОДОВ и дали е нарушено правото на разглеждане на делото в разумен срок следва да се вземе предвид производството **в цялост**, а не отделните действия на всяка една от съдебните инстанции. Може отделните процесуални действия в съответните инстанции да не се приемат като забавени, но цялостното забавяне разглеждане на производството да се приеме за прекомерно – виж практиката на ЕСПЧ *Satakunnan Markkinapörssi Oy and Satamedia Oy v. Finland*, 2017, §§ 210-11, както и обратно може забавяне относно определено процесуални действие в съответния етап на разглеждане на производството да е прекомерно, но при цялостната преценка за разглеждането на производството от образуването му до приключването му с краен съдебен акт да се приеме, че не се нарушава принципът за разглеждането му в разумен срок. Развитието на едно гражданско съдопроизводство представлява **сложен и динамичен фактически състав**, включващ като елементи процесуални действия на отделните съдебни инстанции и страните, които се извършват до момента на постановяване на крайния съдебен акт. Процесуалните действия на съответните инстанции, извършвани в хода на първоинстанционното производство и в производствата по осъществяване на инстанционен контрол не могат да се разглеждат **изолирано едно от друго, тъй като те представляват единно цяло** и се осъществяват от един орган на съдебната власт - съда, действащ като отделни инстанции с оглед спазване принципите на функционалната компетентност, поради което всички ответници са допринесли за настъпване на вредоносния резултат – виж *решение № 76/11.04.2016 г. по гр. д. № 5721/2015 г., по описа на III г.о. на ВКС*.

За пълнота следва да се отбележи, че дори да следва да се разглежда забавата на всяка една от инстанциите, то настоящият съдебен състав намира, че при разглеждането на производството от САС и ВКС е налице и самостоятелно забавяне от естество да доведе до нарушаване на правото на ишците на разглеждане и решаване на делото в разумен срок.

Подадената въззивна жалба е изпратена на 19.03.2018 г. на ***** . Последният е констатирал пропуски при администрирането на въззивната жалба, с оглед което делото е върнато на първоинстанционния съд за даване на указания на въззивника за отстраняване на допуснатите нередовности. След надлежното изпълнение на дадените указания от страната, САС е образувал в. гр. д. № 2218/2018 г. по описа на САС, 14 състав на 30.04.2018 г.

Времето, което е изминало от първоначалното изпращане на делото на въззивния съд до образуване на въззивното дело е един месец и единадесет дни. Производството пред въззивната инстанция е приключило в рамките на едно открито съдебно заседание, което е насрочено за 23.10.2018 г. с определение на съда от 25.05.2018 г., в което е проведен преразпит на разпитания в рамките на първоинстанционното производство свидетел по искане на страните и са приети писмени доказателства. Въззивното решение е постановено на 06.11.2018 г., а производството пред ВКС е образувано на 25.04.2019 г. Срещу въззивното решение е депозирана касационна жалба на 27.12.2018 г., оставена без движение, а след изпълнение на указанията на съда – изпратена за отговор на ответниците по касация, след което делото е изпратено на ВКС на 21.03.2019 г. Касационната инстанция е установила, че касационната жалба не отговаря на изискванията за редовност, с оглед което на 26.03.2019 г. е разпоредил делото да бъде върнато на САС за предприемане на необходимите действия по отстраняване на констатираните нередовности, страната е отстранила същите и след като делото е върнато обратно във ВКС на 25.04.2019 г. е разпоредено да се образува производство по реда на чл. 288 ГПК – гр. д. № 1660/2019 г. по описа на ВКС, I г.о. Общата продължителност на въззивното производство е по-малко от една година. Следва да се отчете забавяне разглеждане на делото, както при администрирането на съответната касационна жалба, така и с оглед насрочването на делото в о. с. з. за период от 4 месеца и 29 дни от датата на насрочване. Забавянето при администрирането на въззивната жалба следва да се разглежда при условията на чл. 53 ЗЗД, доколкото макар и да е от компетентност на администриращия съд е било възможно указанията за нередовностите да се дадат от САС /както впрочем е процедира на въззивната инстанция след второто постъпване на производството пред САС/.

Съдът съобрази и съдебната статистика за разглеждането на граждански въззивни производство от АС на територията на РБ. При преценка определянето средния срок за приключване на едно производство в статистиката се използва индикаторът /коефициентът/ време за разглеждане /**disposition time**/, който сравнява броя на разрешените дела през наблюдавания период и броя на неразрешените случаи в края на наблюдавания период. Коефициентът измерва колко време е необходимо за разрешаването на даден тип дела. Именно този индикатор следва да бъде съобразен по реда на чл. 162 ГПК като едно от обстоятелствата при преценката на съда дали е налице забавяне разглеждане на производството пред въззивната и касационната инстанция.

За да се определи средното време за разрешаването на възивно гражданско дело от АС съдът използва следната формула – (висящите въззивни граждански дела в АС към края на 2018 г. разделени на свършените въззивни граждански дела в АС през 2018 г.) по 365 дни.

От обобщената статистическа таблица на съдилищата за 2018 г., публикувана на интернет страницата на ВСС - ***, приложение № 3 отчет на дейността на АС за 2018 г. се установява, че свършените в. гр. д. за 2018 г. от апелативните съдилища са 2447, а висящите в края на периода дела пред апелативните съдилища са 1444 или индикаторът време за разглеждане/разрешаване в случая е 215 дни /1444:2447x365/ или около 7 месеца средно.

Подобен е индикаторът и за 2019 г. От обобщената статистическа таблица на съдилищата за 2019 г., публикувана на интернет страницата на ВСС - ***, приложение № 3 отчет на дейността на АС за 2019 г. се установява, че свършените в. гр. д. от апелативните съдилища за 2019 г. са 2419, а висящите в края на периода 1716 или индикаторът време за разглеждане/разрешаване в случая е 259 дни /1716:2419x365/ или около 8 месеца и петнадесет дни средно.

Следва да се вземе предвид индикаторът за 2018 г., доколкото именно през 2018 г. е образувано делото и е постановено решението на САС, но и през 2019 г., когато производството е изпратено по компетентност на ВКС, средното време за разглеждане на едно възивно гражданско дело в апелативен съд е по-малко от периода, в който процесното

производство е разгледано от САС. Без значение са данните за конкретния АС, доколкото се посочи, че натовареността е ирелевантна при преценката дали делото е разгледано в разумен срок. На следващо място, макар и при разглеждане на производството от СГС делото да е значително усложнено от правна и фактическа страна, то при разглеждането на спора от САС единствените събрани доказателства са преразпит на свидетел и приети писмени доказателства. Макар и от фактическа страна да са налице множество страни, то ищците са представлявани от един процесуален представител, призовани са надлежно за съдебно заседание. Производството е приключило в едно съдебно заседание, поради което и конкретно при въззивното гражданско дело при отчитане изясняването на фактите по спора пред СГС, не може да приеме, че самото въззивно гражданско дело се характеризира със значителна по степен правна и фактическа сложност сравнено с останалите въззивни граждански дела.

Макар и минимално /в рамките на няколко месеца/ е налице забавяне при разглеждането на делото и от САС, поради което процесуалният субституент САС е допринесъл за вредоносния резултат. Разпоредбата на чл. 53 ЗЗД намира приложение и при исковите по ЗОДОВ – по арг. от § 1 от ЗР на ЗОДОВ. Предвид регламентираната в чл. 53 ЗЗД солидарна отговорност на причинителите на вредата, всеки от тях отговаря към увреденото лице за всички причинени от деликта вреди в пълния им размер, а не съобразно приноса им – виж *решение № 60289 от 04.07.2022 г. по гр. д. № 131/2021г. на III г. о.* Няма пречки искът за пълната обезвреда /цялото вземане/ да се предяви само срещу единия от солидарно отговорните съпричинители –виж *решение № 51 от 28.02.2011 г. на ВКС по гр. д. № 536/2010 г., III г. о.*

Изложените съображения важат и за ответника ВКС. От обобщената статистическа таблица за дейността на ВКС за 2019 г., публикувана на интернет страницата на ВКС - *** се установява, че свършените касационни дела в гражданска колегия на ВКС за 2019 г. са общо 3522, а висящите касационни дела в ГК на ВКС в края на 2019 г. са 1870 или индикаторът време за разглеждане/разрешаване в случая е средно 194 дни /1870:3522x365/ или около 6 месеца и дванадесет дни.

Касационното производство е приключило с постановяване на определение от 02.12.2019 г., с което въззивното решение не е допуснато до касационен контрол. Производството по обжалване пред ВКС е продължило седем месеца и седем дни като заритото съдебно заседание е проведено 5 месеца и 6 дни след датата на образуване. По касационното производство е проведено единствено закрито заседание. Липсват усложнения в касационното производство. Макар и отклонението от средния период за разглеждане на касационни производство да е незначително, то в случая статистиката обхваща, както приключилите производство, по които е постановен акт не допуска по чл. 288 ГПК, така и производствата с решение по чл. 290 ГПК. Срокът за разглеждане на производство, по което решението е допуснато до касационно обжалване, проведено е открито съдебно заседание и е постановено решение предполагат по-дълъг срок от осреднения от 6 месеца и дванадесет дни, а за производствата приключили само с определение по чл. 288 ГПК периодът на разглеждане **би следвало да е по-малък**. При всички положения, при съобразяване значителната забава на първата инстанция, то дори и минималната забава пред ВКС, свързана с датата на провеждане на закритото заседание, се отразява на общата продължителност на спора и приложение намира чл. 53 ЗЗД.

Неоснователно е възражението на ответника ВКС, че ищците са проявили пасивност въпреки предоставените им от закона възможности за ускоряване на производството. Такава възможност представлява депозиране на молба за определяне на срок при бавност по чл. 255 ГПК. Последното средство за ускоряване на производството обаче е определено като неефективно в практиката на ЕСПЧ – виж *решения по дела „Ф. срещу Б.“ и „Д. и Х. срещу Б.“*. Още повече, че предвид характера на допуснатите забавяния – определенията на съда за

насрочване на отделните заседания са постановявани в разумен срок, но датите, за които са насрочвани същите, са значително отдалечени една от друга, депозирането на молба за определяне на срок при бавност не би постигнала предвидения с установяването на правната норма в ГПК ефект. Това е така, тъй като дължимото процесуално действие от съда – да насрочи, респективно при отлагане на делото за друга дата да определи същата и да я съобщи на страните, е предприето и не е допуснато бездействие, което да налага постановяването на мерки за предприемане на предписаното в закона поведение от страна на съдебния орган.

Ето защо, следва да бъде направен обоснован извод, че е налице нарушение на правото на ищците по чл. 6, § 1 Конвенцията за защита правата на човека и основните свободи, което е основание за ангажиране съгласно чл. 26 ЗОДОВ на имуществената отговорност на държавата за обезвреда на причинените им вреди, чрез процесуалните й субституенти-ответници в производството. Вредоносното събитие е причинено от тримата ответници, предвид изложените по-горе съображения, поради което те носят солидарна отговорност за възмездяване на вредите – чл. 4, ал. 2 ЗОДОВ. В производството по иска за обезщетение за причинените вреди съдът не е длъжен да изследва съотношението между вината на съпричинителите, тъй като съгласно чл. 53 ЗЗД те отговарят солидарно.

По реда на чл. 26 ЗОДОВ държавата е длъжна да обезщети само вредите, които са пряка последица от неразумно бавните действия на правозащитните органи. Съгласно чл. 6, § 1 КЗПЧОС всяко лице ”при определянето на неговите граждански права и задължения“, има право на справедливо и публично гледане на делото, в разумен срок и нарушението на това субективно материално право поражда отговорност за обезщетение на базата на деликта. В случая предвид извода на съда, че продължителността на гражданското производство, разгледано от три съдебни инстанции, надхвърля разумните срокове, а фактическата и правна сложност на делото, не може да оправдае продължилото седем години и един месец гражданско производство, води до извод за наличие на нарушение на правото на разглеждане и решаване на делото в разумен срок, съгласно чл. 6, § 1 от Конвенцията. Спазването на гаранцията за разглеждане на делата в разумен срок е с цел съхраняване на доверието на обществеността в правораздавателната система и възмездяване чувството за справедливост на страните в процеса.

Относно неимуществените вреди **съществува оборима презумпция**, че неразумната продължителност на производството причинява такива, поради което по начало не е необходимо да се доказват изрично обичайните, типични неимуществени вреди, които винаги се търпят от лице, когато съдебното производство е продължило извън рамките на разумния срок, като притеснения и безпокойство за неговото развитие и от евентуален неблагоприятен изход, накърняване на чувството за справедливост и на доверието му в държавността поради забавяне на делото - *виж решение № 306/22.10.2019 г. по гр. д. № 4482/2017 г., на IV г. о. на ВКС, решение № 272 от 27.01.2020 г. по гр. д. № 924/2019 г., на IV г. о. на ВКС, решение № 48/06.04.2020 г. по гр. д. № 1610/2019 г., на IV г. о. на ВКС, решение № 6/11.02.2022 г. по гр. д. 1555/2021 г., на IV г.о. на ВКС*. В останалите случаи, на търсене и съответно установяване на увреждания над обичайното като интензитет и вид, съдът може да ги обезщети само при успешно проведено пълно главно доказване от ищеца.

С оглед на това и доколкото не са ангажирани доказателства, опровергаващи твърденията на ищците, съдът намира, че същите са претърпели претендираните от тях неимуществени вреди, вследствие неразумната продължителност на делото и факта, че не могат да повлияят на действията на съда, което от своя страна довело до пораждаване на чувство за безсилие и онеправданост, както и до срыв на доверието им в националните институции.

По размера на претенциите:

Обезщетението за неимуществените вреди съгласно чл. 52 ЗЗД се определя от съда по справедливост. Принципът за справедливост включва в най-пълна степен компенсиране на вредите на увреденото лице от вредоносното действие и когато съдът е съобразил всички доказателства, релевантни към реално претърпените от увреденото лице морални вреди /болки и страдания/, решението е постановено в съответствие с този принцип. Така, за да определи размера на обезщетението за неимуществени вреди, съдът съобрази следното:

- периода на разглеждане на производството по гр. д. № 14780/2012 г. по описа на СГС от дата на образуване до приключване на производството с влязъл в сила окончателен съдебен акт – 7 години и 1 месеца;

- предмета на спора – производство по вещни иски – не се касае до производства, по които е необходимо разглеждането в бърз порядък, забавянето на които предполага по-висок интензитет на търпените неимуществени вреди, а именно производства, които с оглед специфичния характер и засегнатия интерес, налагат по-бързото им разглеждане /относно интереса на деца, здравеопазване, гражданско състояние, трудови спорове, наказателни производства, по които подсъдимият е с мярка за неотклонение задържане под стража, мерки за закрила и др./;

- правната и фактическа сложност на спора – множеството страни участвали в спора, обстоятелството, че се касае до иски за право на собственост върху идеална част на два недвижими имота, на основание чл. 2, ал. 2 ЗВСОНИ, множеството събрани доказателства в производството, вкл. шест съдебни експертизи, от които две допълнителни СТЕ и две повторни СТЕ, изясняването на спора от фактическа страна е изисквало засилени процесуални действия от страна на съда и на страните, а необходимостта от множество допълнителни и повторни СТЕ предполага приключването на производството след провеждането на поне 5-6 открити съдебни заседания;

- въпреки разпределителна доказателствена тежест /виж о. с. з. от 09.05.2023 г./, то по делото не са ангажирани доказателства, сочещи на негативни изживявания, надхвърлящи по интензитет обичайните такива от неразумната продължителност на процесното гражданско дело. Не се установява по делото продължителността на воденото производство пряко да е рефлектирало върху начина на живот на ищите или да е причинило други неудобства, вън от обичайните;

- макар и обезщетението по справедливост да се определя за всеки конкретен случай съобразно фактите и обстоятелствата по делото, настоящият съдебен състав съобрази и съдебна практика относно размера на обезщетенията за подобни случаи. Субективната преценка за справедливо определени суми за подобни, причинени в близък период вреди от деликт, следва да има за коректив формираната обща оценка за пропорционалност, защото справедливостта е елемент от правната реалност. Относно производствата за забава разглеждането на **граждански** производство **/без да се съобразява практика** на бързи производства или производства, при които засегнатият интерес налага по-бързото им разглеждане/ по реда на чл. 26 ЗОДОВ съдът съобрази - *решение № 306 от 22.10.2019 г. по гр. д. № 4482/2017 г., IV г. о. на ВКС, решение № 272 от 27.01.2020 г. по гр. д. № 924/2019 г., IV г. о. на ВКС, решение № 30 от 7.05.2019 г. по гр. д. № 2125/2018 г., III г. о. на ВКС, решение № 48 от 6.04.2020 г. по гр. д. № 1610/2019 г., IV г. о. на ВКС, решение № 50258 от 16.12.2022 г. по гр. д. № 4461/2021 г., III г. о. на ВКС*. Размерите на обезщетенията за неимуществени вреди по посочените производства варират между 600 лв. и 7000 лв., а периодите на разглеждане на производствата са от 6 години, 4 месеца и 10 дни до 14 години, 4 месеца и 26 дни. Настоящият съдебен състав е длъжен да отбележи отново, че посочените съдебни актове са само сравнителен ориентир, а не коректив, какъвто са фактите и обстоятелствата по конкретния казус;

Съдът, взе предвид и общественно-икономическите отношения и отражението им към размера на неимуществените вреди.

С оглед изложеното и при съобразяване на обема и интензитета на понесените от страна на ищите неимуществени вреди съдът намира, че отговорността на държавата, чрез представляващите я в настоящото производство процесуални субституенти, следва да бъде ангажирана за сума в размер от по **2290 лв.**, която се дължи на всеки един от ищите в условията на пасивна солидарност от страна на ответниците. Подобен размер на обезщетението съдът намира, че е съобразен с изискванията на справедливостта, съобразно всички факти и обстоятелства по делото и най-вече липсата на каквито и да е доказани вреди **над обичайните** и съотношението между **времето за разглеждането** на спора спрямо **предмета на спора и усложненията от правната и фактическата му страна**. Присъждането на обезщетение в по-голям размер не би отговаряло на принципите на справедливостта, а и целта на обезщетението е овъзмездяването на страните за прекомерния срок, в който е продължило съдебното производство, а не неоснователното им обогатяване.

Съгласно чл. 84, ал. 3 ЗЗД при задължение от непозволено увреждане, длъжникът се смята в забава и без покана, като лихвата за неизпълнение на вземане за неимуществени вреди, произтичащо от деликт, е дължима от момента на настъпване на правопораждащия вредите юридически факта – увреждането, а не от момента на влизане в сила на съдебен акт за определяне на размера на обезщетението. В *т. 4 на ТР № 3 от 22.04.2004 г. по тълкувателно гр. д. № 3/2004 г. на ОСГК на ВКС* са посочени началните моменти на забавата и съответно на дължимостта на мораторната лихва в различните хипотези на чл. 2 ЗОДОВ, но не и на тези по чл. 26 ЗОДОВ, доколкото разпоредбата е приета в по-късен момент. Няма основание чл. 84, ал. 3 ЗЗД да не намира приложение и при исковите по чл. 26 ЗОДОВ като началният момент на лихвата за забава би бил различен съобразно основанията на претенцията – виж *определение № 782 от 18.11.2019 г. по гр. д. № 1937/2019 г., III г. о. на ВКС, определение № 739 от 6.11.2018 г. по гр. д. № 2631/2018 г., III г. о. на ВКС, определение № 104 от 23.02.2021 г. по гр. д. № 2869/2020 г., IV г. о. на ВКС*. Ако претенцията по чл. 26 ЗОДОВ е заведена преди приключването на производството, което се твърди, че не се разглежда в разумен срок, то вредите се дължат на бездействие на органите на съдебната власт, което се установява в производството по обезщетяване, поради което вземането за лихви за забава започва да тече от момента на предявяване на иска за тяхното установяване, т. е. от предявяването на иска, а не от датата на образуване на неприключилото производство. Когато обаче производството, което се твърди да не е разгледано в разумен срок, е приключило с влязъл в сила краен съдебен акт, то фактическият състав на непозволеното увреждане по чл. 26 ЗОДОВ е реализиран, доколкото производството е приключило. С исковата молба ищите претендират законна лихва от датата на констативните протоколи на ИВСС – 29.07.2020 г., с които е прието, че липсва нарушение на чл. 6, § 1 КЗПЧОС. Тази дата настоящият съдебен състав намира, че е последваща момента на настъпване на правопораждащия вредите юридически факт – увреждането, но съгласно **диспозитивното** начало и предвид чл. 84, ал. 3 ЗЗД лихва за забава върху уважения размер на претенцията следва да се присъди на всеки един от ищите именно от 29.07.2020 г. до окончателното изплащане.

За разликата до пълните предявени размери на исковите претенции от 10 000 лв., исковите подлежат на отхвърляне като неоснователни.

По отговорността за разноски:

Съобразно изхода на делото право на разноски имат страните по съразмерност.

Ищите доказват разноски единствено за заплатена държавна такса по производството по 10 лв. за всеки ищеца. По съразмерност на всеки един от ищите заплатената държавна такса ще се присъди сумата от по **2.29 лв.**

Ответниците претендират юрисконсултско възнаграждение. На основание чл. 78, ал. 8 вр. с чл. 37 ЗПП вр. с чл. 25, ал. 1 НЗПП съдът определя дължимото юрисконсултско

възнаграждение на всеки един от ответниците в размер на по 150 лв. По съразмерност на СГС, САС и ВКС за разноски по делото ще се присъди сумата от **по 115.65 лв.**

Така мотивиран, съдът

РЕШИ:

ОСЪЖДА ****, с адрес: [адрес], *****, с адрес: [адрес], *****, с адрес: [адрес] да заплатят при условията на **солидарност** на Б. Д. Ж., ЕГН *****, с адрес в [адрес], *на основание чл. 26 ЗОДОВ*, сумата от **2290 лв.** – представляваща обезщетение за неимуществени вреди от нарушаване на правото на разглеждане и решаване на делото в разумен срок по смисъла на чл. 6, § 1 от КЗПЧОС на съдебното производство по гр. д. № 14780/2012 г. по описа на СГС, I ГО, I състав, продължило седем години и един месец, ведно със законната лихва върху главницата от 29.07.2020 г. до окончателното изплащане на задължението, като **ОТХВЪРЛЯ** иска за разликата над присъдения размер от 2290 лв. до пълния претендиран размер от 10 000 лв.

ОСЪЖДА ****, с адрес: [адрес], *****, с адрес: [адрес], *****, с адрес: [адрес] да заплатят при условията на **солидарност** на Л. И. И., ЕГН *****, с адрес в [адрес], *на основание чл. 26 ЗОДОВ*, сумата от **2290 лв.** – представляваща обезщетение за неимуществени вреди от нарушаване на правото на разглеждане и решаване на делото в разумен срок по смисъла на чл. 6, § 1 от КЗПЧОС на съдебното производство по гр. д. № 14780/2012 г. по описа на СГС, I ГО, I състав, продължило седем години и един месец, ведно със законната лихва върху главницата от 29.07.2020 г. до окончателното изплащане на задължението, като **ОТХВЪРЛЯ** иска за разликата над присъдения размер от 2290 лв. до пълния претендиран размер от 10 000 лв.

ОСЪЖДА ****, с адрес: [адрес], *****, с адрес: [адрес], *****, с адрес: [адрес] да заплатят при условията на **солидарност** на С. И. Н., ЕГН *****, с адрес в [адрес], *на основание чл. 26 ЗОДОВ*, сумата от **2290 лв.** – представляваща обезщетение за неимуществени вреди от нарушаване на правото на разглеждане и решаване на делото в разумен срок по смисъла на чл. 6, § 1 от КЗПЧОС на съдебното производство по гр. д. № 14780/2012 г. по описа на СГС, I ГО, I състав, продължило седем години и един месец, ведно със законната лихва върху главницата от 29.07.2020 г. до окончателното изплащане на задължението, като **ОТХВЪРЛЯ** иска за разликата над присъдения размер от 2290 лв. до пълния претендиран размер от 10 000 лв.

ОСЪЖДА ****, с адрес: [адрес], *****, с адрес: [адрес], *****, с адрес: [адрес] да заплатят при условията на **солидарност** на М. Е. К., ЕГН *****, с адрес в [адрес], *на основание чл. 26 ЗОДОВ*, сумата от **2290 лв.** – представляваща обезщетение за неимуществени вреди от нарушаване на правото на разглеждане и решаване на делото в разумен срок по смисъла на чл. 6, § 1 от КЗПЧОС на съдебното производство по гр. д. № 14780/2012 г. по описа на СГС, I ГО, I състав, продължило седем години и един месец, ведно със законната лихва върху главницата от 29.07.2020 г. до окончателното изплащане на задължението, като **ОТХВЪРЛЯ** иска за разликата над присъдения размер от 2290 лв. до пълния претендиран размер от 10 000 лв.

ОСЪЖДА ****, с адрес: [адрес], *****, с адрес: [адрес], *****, с адрес: [адрес] да заплатят при условията на **солидарност** на Т. П. И., ЕГН *****, с адрес в [адрес], *на основание чл. 26 ЗОДОВ*, сумата от **2290 лв.** – представляваща обезщетение за неимуществени вреди от нарушаване на правото на разглеждане и решаване на делото в разумен срок по смисъла на чл. 6, § 1 от КЗПЧОС на съдебното производство по гр. д. № 14780/2012 г. по описа на СГС, I ГО, I състав, продължило седем години и един месец, ведно

със законната лихва върху главницата от 29.07.2020 г. до окончателното изплащане на задължението, като **ОТХВЪРЛЯ** иска за разликата над присъдения размер от 2290 лв. до пълния претендиран размер от 10 000 лв.

ОСЪЖДА ****, с адрес: [адрес], *****, с адрес: [адрес], *****, с адрес: [адрес] да заплатят при условията на **солидарност** на В. Й. П., ЕГН *****, с адрес в [адрес], на основание чл. 26 ЗОДОВ, сумата от **2290 лв.** – представляваща обезщетение за неимуществени вреди от нарушаване на правото на разглеждане и решаване на делото в разумен срок по смисъла на чл. 6, § 1 от КЗПЧОС на съдебното производство по гр. д. № 14780/2012 г. по описа на СГС, I ГО, I състав, продължило седем години и един месец, ведно със законната лихва върху главницата от 29.07.2020 г. до окончателното изплащане на задължението, като **ОТХВЪРЛЯ** иска за разликата над присъдения размер от 2290 лв. до пълния претендиран размер от 10 000 лв.

ОСЪЖДА ****, с адрес: [адрес], *****, с адрес: [адрес], *****, с адрес: [адрес] да заплатят при условията на **солидарност** на С. В. П., ЕГН *****, с адрес в [адрес], на основание чл. 26 ЗОДОВ, сумата от **2290 лв.** – представляваща обезщетение за неимуществени вреди от нарушаване на правото на разглеждане и решаване на делото в разумен срок по смисъла на чл. 6, § 1 от КЗПЧОС на съдебното производство по гр. д. № 14780/2012 г. по описа на СГС, I ГО, I състав на И. В.а П.а, ЕГН *****/наследодател на С. В. П., починала на 28.08.2020 г. след подаване на заявление за констатиране на нарушаване правото на разглеждане и решаване на дело в разумен срок с вх. № 9111/05.06.2020 г./, което производство е продължило седем години и един месец, ведно със законната лихва върху главницата от 29.07.2020 г. до окончателното изплащане на задължението, като **ОТХВЪРЛЯ** иска за разликата над присъдения размер от 2290 лв. до пълния претендиран размер от 10 000 лв.

ОСЪЖДА ****, с адрес: [адрес], *****, с адрес: [адрес], *****, с адрес: [адрес] да заплатят на Б. Д. Ж., ЕГН *****, с адрес в [адрес], на основание чл. 78, ал. 1 ГПК, сумата от **2.29 лв.** – разноски по съразмерност по производството.

ОСЪЖДА ****, с адрес: [адрес], *****, с адрес: [адрес], *****, с адрес: [адрес] да заплатят на Л. И. И., ЕГН *****, с адрес в [адрес], на основание чл. 78, ал. 1 ГПК, сумата от **2.29 лв.** – разноски по съразмерност по производството.

ОСЪЖДА ****, с адрес: [адрес], *****, с адрес: [адрес], *****, с адрес: [адрес] да заплатят на С. И. Н., ЕГН *****, с адрес в [адрес], на основание чл. 78, ал. 1 ГПК, сумата от **2.29 лв.** – разноски по съразмерност по производството.

ОСЪЖДА ****, с адрес: [адрес], *****, с адрес: [адрес], *****, с адрес: [адрес] да заплатят на М. Е. К., ЕГН *****, с адрес в [адрес], на основание чл. 78, ал. 1 ГПК, сумата от **2.29 лв.** – разноски по съразмерност по производството.

ОСЪЖДА ****, с адрес: [адрес], *****, с адрес: [адрес], *****, с адрес: [адрес] да заплатят на Т. П. И., ЕГН *****, с адрес в [адрес], на основание чл. 78, ал. 1 ГПК, сумата от **2.29 лв.** – разноски по съразмерност по производството.

ОСЪЖДА ****, с адрес: [адрес], *****, с адрес: [адрес], *****, с адрес: [адрес] да заплатят на В. Й. П., ЕГН *****, с адрес в [адрес], на основание чл. 78, ал. 1 ГПК, сумата от **2.29 лв.** – разноски по съразмерност по производството.

ОСЪЖДА ****, с адрес: [адрес], *****, с адрес: [адрес], *****, с адрес: [адрес] да заплатят на С. В. П., ЕГН *****, с адрес в [адрес], на основание чл. 78, ал. 1 ГПК, сумата от **2.29 лв.** – разноски по съразмерност по производството.

ОСЪЖДА Б. Д. Ж., ЕГН *****, с адрес в [адрес], Л. И. И., ЕГН *****, с адрес в [адрес], С. И. Н., ЕГН *****, с адрес в [адрес], М. Е. К., ЕГН *****, с адрес в [адрес], Т. П. И., ЕГН *****, с адрес в [адрес], В. Й. П., ЕГН *****, с адрес в [адрес] и С. В. П., ЕГН *****, с адрес в [адрес], да заплатят на ****, с адрес:

[адрес], на основание чл. 78, ал. 3 ГПК, сумата от **115.65 лв.** – разноси по съразмерност.

ОСЪЖДА Б. Д. Ж., ЕГН *****, с адрес в [адрес], Л. И. И., ЕГН *****, с адрес в [адрес], С. И. Н., ЕГН *****, с адрес в [адрес], М. Е. К., ЕГН *****, с адрес в [адрес], Т. П. И., ЕГН *****, с адрес в [адрес], В. Й. П., ЕГН *****, с адрес в [адрес] и С. В. П., ЕГН *****, с адрес в [адрес], да заплатят на *****, с адрес: [адрес], на основание чл. 78, ал. 3 ГПК, сумата от **115.65 лв.** – разноси по съразмерност.

ОСЪЖДА Б. Д. Ж., ЕГН *****, с адрес в [адрес], Л. И. И., ЕГН *****, с адрес в [адрес], С. И. Н., ЕГН *****, с адрес в [адрес], М. Е. К., ЕГН *****, с адрес в [адрес], Т. П. И., ЕГН *****, с адрес в [адрес], В. Й. П., ЕГН *****, с адрес в [адрес] и С. В. П., ЕГН *****, с адрес в [адрес], да заплатят на *****, с адрес: [адрес], на основание чл. 78, ал. 3 ГПК, сумата от **115.65 лв.** – разноси по съразмерност.

Делото е разгледано при участието на прокурор, на основание чл. 10, ал. 1 ЗОДОВ.

Решението подлежи на обжалване пред Софийския градски съд в двуседмичен срок от връчването на препис на страните.

Съдия при Софийски районен съд: _____